

Setkání vodoprávních úřadů Plzeň 2025

Zdeněk Nešpol
(zdenek.nespol@mzp.gov.cz)
Odbor výkonu státní správy I

POZNATKY Z ODVOLACÍ ČINNOSTI – KONTROLNÍ ŘÁD A SPRÁVNÍ ŘÁD – PROBLÉMY PŘI DOKAZOVÁNÍ

DUALITA STÁTNÍHO DOHLEDU VE SPRÁVNÍM PRÁVU

Veřejná správa – činnost vyšetřovací a dohledová (zákon č. 255/2012 Sb.) a činnost rozhodovací (zákon č. 500/2004 Sb.)

- Kontrolní řád – primární účel je zjišťovat jak kontrolované osoby plní povinnosti vyplývající z právních předpisů a vydaných rozhodnutí
- Správní řád – procesní kodex pro vedení správních řízení

§ 28 kontrolního řádu vyjadřuje specialitu vůči správnímu řádu, který se použije podpůrně pro řešení procesních otázek (pravidla pro doručování, počítání času nebo zastupování)

Nejedná se o konkurenční postupy, ale o dva vedle sebe existující procesy. Proces podle kontrolního řádu je méně formální, zahrnuje specializovaná oprávnění kontrolujících a umožňuje tak efektivně zjišťovat skutkový stav a ověřovat plnění zákonných povinností. Může, ale nemusí vést k zahájení navazujícího správního řízení o uložení sankce či nápravných opatření.

ZAHÁJENÍ KONTROLY

- § 5 KŘ – vždy z moci úřední
- **Oznámená kontrola** – doručením oznámení kontrolované osobě (prvek překvapení není pro dosažení účelu kontroly nezbytný)
- **Neohlášená kontrola** – Zahájení předložením pověření ke kontrole na místě bez předchozího upozornění
- **Zahájení prvním kontrolním úkonem** – bezprostředně předchází předložení pověření – odběr vzorků, měření (NSS: 10 As 25/2018 – 50)

Od okamžiku prvního úkonu se na náš postup plně vztahují všechna práva a povinnosti plynoucí z kontrolního řádu, tedy i na úkony provedené přízvanou osobou.

PRÁVA KONTROLUJÍCÍHO

- **Právo vstupu** (§ 7 KŘ) – na pozemky, do staveb a jiných prostor, které vlastní nebo užívá kontrolovaná osoba, souvisí-li to s předmětem kontroly
- **Zjišťování skutečností** (§ 8 KŘ) – odběr vzorků, provádění měření, sledování, prohlídky, zkoušky
- **Požadavek na součinnost** (§ 8 a 10 KŘ) – právo vyžadovat poskytnutí potřebných dokladů, podkladů a další součinnosti.

Častým problémem je otázka rozsahu součinnosti.

Základním pravidlem je vázanost na předmět a účel kontroly, tj. vazba na to, co je vymezeno v pověření ke kontrole (nelze lovit naslepo). Je třeba v protokolu řádně odůvodnit, proč byl daný doklad relevantní. (Zásada přiměřenosti: 4 As

261/2022-35, MS 3 A 93/2015, MS 3A 177/2017)

- **Pořizování záznamů** (§ 8 KŘ) – oprávnění pořizovat obrazové a zvukové záznamy
- **Využití přizvaných osob** – v zájmu dosažení účelu kontroly.

PROTOKOL O KONTROLE

- Formální výstup každé kontroly je protokol o kontrole, jehož obligatorní náležitosti stanoví § 12 KŘ. Do 30 dnů (60) ode dne provedení posledního kontrolního úkonu.
- **Kontrolní zjištění** - jaké skutečnosti byly zjištěny a které právní povinnosti byly porušeny. Nejedná se o vyslovení vinny, ale o vyjadřuje názor kontrolního orgánu učiněný po kontrole či v okamžiku vyhotovení protokolu o kontrole. Tento názor mohou změnit podané námitky proti kontrolnímu zjištění, dále se může změnit v průběhu přestupkového řízení.
- **Námitky proti protokolu** (§ 13 KŘ). Námitky a jejich vyřizování je hlavním opravným prostředkem v rámci kontrolního postupu. Vyhovění do 7 dnů, případně nadřízená osoba kontrolujícího je vyřídí do 30 dnů. Je-li do vyřízení námitek zahájeno řízení, lze se souhlasem nadřízené osoby vyřídit v rámci tohoto řízení. **Pozor – námitky se musejí týkat tohoto řízení, jinak se musí vyřídit samostatně.**

PROTOKOL O KONTROLE

- **Hlavní výhoda:** provedením kontroly se vytvoří protokol – **důkaz s presumpcí správnosti**. V případném navazujícím řízení se tak praktické důkazní břemeno přesouvá na účastníka řízení, který musí aktivně vyvracet zjištění v protokolu. Ustanovení § 81 přestupkového zákona a § 150 správního řádu umožňují, aby skutečnosti zjištěné při kontrole byly jediným podkladem pro vydání rozhodnutí (příkazu).

SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

- Jakmile se proces přesune z fáze zjišťovací do fáze sankční, procesní postavení subjektu se výrazně změní – uplatní se v plném rozsahu zásada, že nikdo není povinen sám sebe obviňovat (čl. 37 a 40 Listiny).
- Obviněný má právo odepřít výpověď, nesmí být k doznání nucen a zejména již není možné vynucovat, aby předložil listiny či jiné věci, které by svědčily jako důkaz proti němu.

Pozn. právo „neobviňovat se“ samozřejmě nezaniká ani při kontrole. Zásada „nemo tenetur“. **Zde ale trvá povinnost vydat existující podklady.** Lze pouze odepřít vysvětlení, které má povahu výpovědi (vysvětlete mi, proč jste odpadní vody vypouštěli v rozporu s povolením).

DOKAZOVÁNÍ PŘI KONTROLE A VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

metoda získání důkazu		
	kontrola	správní řízení
vstup na pozemky a do provozoven	§ 7 KŘ - přímé zákonné oprávnění, i neohlášeně	Provedení formálního důkazu ohledáním podle § 54 SŘ (lze odepřít z důvodů pro které lze odepřít svědeckou výpověď). Ústní jednání (§ 49 SŘ)- ztráta prvku překvapivosti.

DOKAZOVÁNÍ PŘI KONTROLE A VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

metoda získání důkazu		
	kontrola	správní řízení
Požadování dokumentů a dat	Kontrolující může na místě požadovat předložení jakýchkoliv originálních podkladů a dat (§ 8 KŘ) souvisejících s účelem kontroly. Kontrolovaná osoba má povinnost aktivní součinnosti - musí dokumenty vyhledat a předat.	Správní orgán by musel vydat formální usnesení o ediční povinnosti (§ 53 SŘ), kterým uloží osobě, jež má listinu, aby ji předložila. Proti tomuto usnesení je přípustné odvolání, což proces zdržuje. Opět lze odepřít - zásada neobviňování se.

DOKAZOVÁNÍ PŘI KONTROLE A VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

metoda získání důkazu		
	kontrola	správní řízení
Vyžadování vysvětlení a demonstrace	Kontrolující může požadovat, aby mu kontrolovaná osoba na místě vysvětlila procesy nebo ukázala funkčnost zařízení. Jedná se o součást povinnosti poskytovat potřebnou součinnost (§ 10 KŘ).	Správní orgán by musel provést formální výslech účastníka řízení nebo svědka (§ 55 SŘ). Účastník má právo na tomto základě odmítnout vypovídat, pokud by si mohl způsobit nebezpečí stíhání.

Děkuji za pozornost